

Færøerne mellem Rusland og Vesten: En mikronations balancegang mellem økonomiske og sikkerhedspolitiske interesser

Færøernes rolle i verden

Færøernes Ruslandspolitik har siden 2014 tiltrukket sig betydelig opmærksomhed og har til tider afvejet fra både Danmarks og EU's linje. Denne artikel undersøger Færøernes udenrigspolitiske adfærd 2014–2025 med udgangspunkt i allianceteori og særligt begrebet hedging. Dette begreb beskriver strategier og adfærd, hvor stater undgår faste alliancer og i stedet søger fleksible fordele fra flere – og tit også modstridende – parter. Med afsæt i officielle dokumenter og parlamentariske debatter analyseres, hvordan

Færøerne har balanceret mellem Rusland og Vesten. Artiklen viser, at hedging har gjort det muligt for Færøerne at beskytte centrale økonomiske og handelspolitiske interesser, samtidig med at øerne siden 2022 gradvist har fulgt EU's og Vestens linje. De seneste EU-sanktioner mod Rusland i 2025 kan dog markere et vendepunkt, hvor stigende stormagtsrivalisering reducerer det manøvrerum, som hidtil har præget Færøernes udenrigspolitiske positionering.

Fra Krim til Kyiv

Da Færøerne og Rusland underskrev den første bilaterale fiskeriaftale i 1977 midt under Den Kolde Krig, var det startskuddet til årtiers langt samarbejde på det fiskeripolitiske område. Aftalen var en konsekvens af udviklingen af den internationale havret og udvidelsen af de territoriale grænser, samt Færøernes beslutning om ikke at følge Danmark ind i EF i 1973. Fiskeri i internationalt farvand krævede ingen aftaler mellem stater, men med udvidelsen af de territoriale grænser på verdenshavene blev det i højere grad nødvendigt at indgå bilaterale eller multilaterale aftaler med andre lande. Da Færøerne havde overtaget fiskeriområdet og valgte at blive udenfor EU i modsætning til Danmark, der var bundet til Bruxelles' linje, havde Færøerne tilegnet sig et vist udenrigspolitisk manøvrerum på overtagne sagsområder (Olafsson, 2025: 33–40).

Siden 1977 har Færøerne og Rusland årligt indgået fiskeriaftaler, der giver gensidig adgang til hinandens farvande. Siden 2010 er den færøske eksport til Rusland af især laks, sild og makrel også steget støt (Hagstova Føroya, 2025). Rusland er dermed både en fiskeripolitisk partner og et vigtigt marked, selv om EU stadig er Færøernes største marked (Skorini o.a., 2024). Efter Ruslands annektering af Krim i 2014 indførte EU sanktioner mod Rusland, men Færøerne undlod at følge trop. Tværtimod åbnede landsstyret i 2015 en repræsentation i Moskva og søgte en frihandelsaftale med EAEU, om hvilket et "Memorandum of Understanding" blev underskrevet i 2018. Disse udviklinger udløste kritik af Færøerne (Redder, 2018). En del af forklaringen bag

TÓR MARNI WEIHE

Ph.d.-stipendiat,
Fakultetet for historie og
samfundsvidenskab,
Fróðskaparsetur Føroya,
tormw@setur.fo

HEINI Í SKORINI

Ph.d., lektor i international
politik, Fakultetet for historie
og samfundsvidenskab,
Fróðskaparsetur Føroya,
heinis@setur.fo

denne kurs var EU's boykot i 2013, da Færøerne og EU ikke kunne enes om fordelingen af fælles fiskekvoter (European Commission, 2013).

Med Ruslands invasion af Ukraine i 2022 fulgte Færøerne dog EU's sanktionslinje: Sanktioner blev vedtaget (Løgmannsskrivstovan, 2022), invasionen blev fordømt offentligt, økonomisk støtte blev leveret til Ukraine, og eksporten til Rusland halveret, da private lakseopdrættere standsede deres eksport til Rusland (Skorini, 2024). Dog fortsatte Færøerne med fiskeriaftalen med Rusland (Skorini o.a., 2024). I foråret 2025 skærpedes situationen, da EU indførte sanktioner mod to russiske rederier – Murman Seafood og Norebo JSC – anklaget for spionage og hybrid krigsførelse (Council of the European Union, 2024; 2025). Norge fulgte trop, og Rusland truede med gengældelse (Загорье, 2025). Nu står Færøerne overfor spørgsmålet, om de fortsat vil følge EU's linje eller prioritere økonomiske interesser.

Fiskeripolitik handler ikke længere kun om fisk, men også om sikkerhed

Fiskeripolitik handler dermed ikke længere kun om fisk, men også om sikkerhed. Mens rigsmyndighederne i København administrerer udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, så har Færøerne med indførelsen af Hjemmestyreordningen fra 1948 overtaget sagsområder som fiskeri og handel. Denne ordning skabte en kompetencedeling mellem Færøerne som rigsdeltagende og Danmark som centralmagt, men den bygger også på den logik, at man kan skelne mellem ”civile” og ”sikkerhedspolitiske” sagsområder. I den nuværende geopolitiske virkelighed – præget af fornyet stormagtsrivalisering i Nordatlanten og Arktis – indeholder flere ”civile” sagsområder dog en åbenlys sikkerhedspolitisk dimension (Skorini o.a., 2024).

Denne artikel har derfor til formål at undersøge, hvad der kendetegner Færøernes politik over for Rusland i perioden fra 2014 til 2025.¹ I lyset af den teoretiske litteratur om alliancer i international politik – med særlig vægt på begrebet ”hedging” – vil artiklen undersøge, hvilke argumenter, synspunkter og hensyn der ligger til grund for Færøernes førte politik over for Rusland i en periode, hvor fiskeriaftalen har splittet nationen (Skorini, 2024). Den analytiske del består af en tematisk analyse af skriftligt materiale produceret af Færøernes Landsstyre suppleret med en førstebehandling af lovforslaget om at give ministeren for udenrigsanliggender hjemmel til at iværksætte flere sanktioner imod Rusland. Behandlingen fandt sted i det færøske parlament, Lagtinget, den 28. august i 2025. Vi gør opmærksom på, at behandlingen af dette lovforslag ikke var færdigt, før denne artikel blev færdiggjort.

Allianceteori og ”hedging”

Hvordan opstår alliancer mellem stater i international politik? Hvordan udvikler de sig og transformeres over tid? Og hvordan går de i opløsning? Teorier om statslige alliancer og hvordan stater navigerer i en anarkisk verden

præget af asymmetriske magtforhold har været et dominerende forskningsfelt i disciplinen international politik (Waltz, 1979; Walt, 1987; Snyder, 1997). Hensigten med disse teorier er at bidrage til at forklare, hvordan suveræne stater navigerer mellem venner og fjender i det internationale system. En præmis i den klassiske, allianceteoretiske litteratur er, at småstaters udgangspunkt er formet af strukturel svaghed på det systemiske niveau, eller sagt på en anden måde, af deres position som den lille part i asymmetriske relationer med større stater i et internationalt hierarki (Handel, 1990; Lake, 2009; Pedersen, 2023: 441). Småstater og mellemstore stater kan naturligvis trække på forskellige instrumenter i forsøget på at realisere deres interesser og værdier, og magt er altid en flydende, relationel og kontekstafhængig størrelse, jf. begreber som “blød magt”, “normativ magt” og “magt i praksis” (se for eksempel Ingebritsen, 2002; Nye, 2004). Selvom allianceteori er udviklet til at analysere suveræne stater, mener vi, at Færøerne – trods landets manglende status som suveræn stat – alligevel kan forstås som en aktør i international politik. Dette argument er baseret på Færøernes udvidede internationale råderum, og derfor kan Færøerne analyseres ved brug af eksisterende teorier.

Indenfor den klassiske, realistiske skole har begreber som “balancering” og “bandwagoning” været helt centrale. Begrebet “balancering” refererer til en strategi, hvor stater eller andre politiske enheder indgår alliancer med andre for at modstå en truende magt og korrigere en ubalance i det internationale system. Et aktuelt eksempel kunne være Sveriges og Finlands opgør med årtiers neutralitet og beslutningen om at blive medlemmer af NATO på grund af Ruslands truende adfærd. Et andet eksempel er oprettelsen af NATO som geopolitisk modvægt til Sovjetunionen, hvor flere småstater har forpligtet sig til NATO-alliancen for kollektivt at balancere Sovjetunionens militære trussel under Den Kolde Krig.

Omvendt indbefatter begrebet “bandwagoning” at alliere sig med en dominerende magt i stedet for at modstå den, og små stater udøver tit “bandwagoning” for at opnå beskyttelse, overlevelse eller økonomiske gevinster (Schweller, 1994; Waltz, 1979: 126). Et klassisk eksempel er Italiens beslutning om at indgå en alliance med Hitlers Tyskland i 1930’erne eller Belarus’ beslutning om at alliere sig med Rusland – især i perioden efter 2014 – for at opnå økonomisk og militær støtte. I praksis kan det dog være svært at sondre mellem, hvornår en stat udøver “balancering” eller “bandwagoning” eller begge dele samtidig. De bagvedliggende motiver kan tit være komplekse og sammensatte og indeholde hensyn, som kan forklares ud fra både “bandwagoning” og “balancering”. Derfor har disse begreber analytiske begrænsninger og må defineres klart for at kunne anvendes i empiriske sammenhænge (Walt, 1987: 147-180).

I et forsøg på at supplere de klassiske begreber har nyere teoretiske retninger introduceret begreber som “shelter theory” (se for eksempel Thorhallsson, 2018) og “hedging” (se for eksempel Tessman, 2012; Lim og Cooper, 2015; Stiles, 2018; Kuik, 2021, 2024), som især kan være anvendelige i forsøget på

at forstå, hvordan småstater navigerer for at forfølge deres egne interesser og værdier. Teorien om "shelter" handler grundlæggende om, hvordan småstater kompenserer for manglende styrke og ressourcer ved at søge tilflugt, ly eller beskyttelse (*shelter*) hos større stater, organisationer og alliancer (Thorhallson og Steinsson, 2018). En vigtig pointe er, at småstater sagtens kan søge ly (*shelter*) helt forskellige steder og indgå alliancer med modstridende parter eller organisationer. En anden vigtig pointe er, at der som regel er en pris at betale, når små aktører søger tilflugt hos større aktører.

» "Hedging" handler om at navigere opportunistisk og fleksibelt ved at trække sikkerhed, økonomiske gevinster eller andre fordele fra forskellige – og endda modstridende – aktører for derved at bevare maksimal autonomi og undlade at forpligte sig til én enkelt blok eller alliance

Et andet og nyere begreb i den teoretiske litteratur om alliancer er "hedging". Begrebet er importeret fra den økonomiske diskurs og handler om risikostyring, og hvordan man begrænser potentielle tab ved at sprede sin risiko. Som teoretisk begreb i International Politik er formålet med "hedging" at sprede risiko ved at samarbejde med flere stormagter samtidig og undgå at binde sig for meget til én blok, magt eller alliance. Kuik definerer "hedging" som "forsikringsøgende adfærd under omstændigheder præget af høj usikkerhed og store risici, hvor en rationel stat undgår at vælge side og forfølger modsatte tiltag over for konkurrerende stormagter for at have en 'fallback'-position" (oversat af forfatterne) (Kuik, 2021: 300). "Hedging" handler med andre ord om at navigere opportunistisk og fleksibelt ved at trække sikkerhed, økonomiske gevinster eller andre fordele fra forskellige – og endda modstridende – aktører for derved at bevare maksimal autonomi og undlade at forpligte sig til én enkelt blok eller alliance. Denne tilgang handler også om at håndtere konkurrerende nationale interesser, for eksempel hvis økonomisk sikkerhed og militær sikkerhed trækker i forskellige retninger (Gonzalez Pujol, 2024). "Hedging"-adfærd kan medføre ambivalente handlinger og signaler, hvor man på den ene side kan sanktionere et land samtidig med, at man fortsætter samarbejde på andre områder. Med Korolevs ord kan "hedging" defineres som "tosporet, proportionalt engagement med forskellige stormagter for at undgå at blive for afhængig af én enkelt magt" (oversat af forfatterne) (Korolev, 2019: 422). Denne strategi indeholder "counteracting policies" og en såkaldt "engage-and-resist strategy", hvor man kan samarbejde inden for visse domæner og modarbejde på samme tid (Korolev, 2019: 422).

Begrebet blev etableret i 1990'erne som en mellemposition mellem "balancing" og "bandwagoning", fordi de klassiske begreber ikke var i stand til at indfange udenrigspolitisk adfærd (Ciorciari og Haacke, 2019) 2019. Begrebet har især været anvendt i analysen af sydøstlige, asiatiske stater og deres "hedging" mellem Kina og USA (Lim og Cooper, 2015; Kuik, 2021, 2024). Denne ad-

færd bliver brugt om ambivalente stater, som udviser blandede signaler og selektivt engagement overfor de store magter, og som kombinerer modstand og samarbejde, fordømmelse og anerkendelse (Kuik, 2021: 301). Et formål med "hedging" er at holde så mange døre åbne som muligt så længe som muligt overfor rivaliserende stormagter. Men det er vigtigt at understrege, at alle stater udøver denne strategi i varierende grad, af varierende grunde og på varierende politikområder. I stedet for at betragte "hedging" som en kalkuleret, bevidst og eksplicit strategi skal man snarere forstå "hedging" som "instinktiv adfærd, der dominerer under omstændigheder, hvor meget står på spil, og som er præget af stor usikkerhed" (oversat af forfatterne) (Kuik, 2021: 302). "Hedging" strategier er med andre ord ofte et udtryk for en form for ad hoc pragmatisme, som kan gøre sig gældende for Færøerne, hvor udenrigs- og sikkerhedspolitikken i høj grad er defineret af Danmark, mens den færøske dagsorden er forankret i hjemtagne områder som handel og fiskeri. I den forstand er Færøernes "hedging" ikke nødvendigvis et udtryk for langsigtet strategisk planlægning, men et handlingsmønster, der vokser frem af økonomiske prioriteringer og den politiske arbejdsdeling i rigsfællesskabet. Samtidig påpeger Korolev, at "mulighedsrummet for "hedging", som mindre stater råder over, indskrænkes, efterhånden som stormagterne begynder at konkurrere mere og forsøger at balancere hinanden" (oversat af forfatterne) (Korolev, 2019: 420). Med andre ord bliver det vanskeligere at føre "hedging"-strategier under stigende stormagtsrivalisering, fordi småstater i højere grad bliver presset til at vælge side og bekende kulør af de større magter.

Færøernes strategi indeholder også elementer af en 'smart state'-strategi. Som Bueger og Wivel (2018) demonstrerer med Seychellerne som eksempel, så kan småstater maksimere indflydelse gennem strategisk specialisering og positionering som nichespillere – i Seychellernes tilfælde inden for maritim sikkerhed og blå økonomi. Færøerne følger et lignende mønster med fokus på fiskeri og havforvaltning, dog inden for rigsfællesskabets ramme snarere end som fuldt suveræn aktør.

I forhold til analytisk klarhed kan begrebet "hedging" kritiseres for at lide under samme uklarhed som flere af de andre førnævnte teoretiske begreber. For hvornår er en udenrigspolitisk handling, udsagn eller beslutning udtryk for "hedging"? Hvordan skal begrebet defineres og operationaliseres, og hvilke kriterier skal være til stede, før vi kan kategorisere udenrigspolitisk adfærd som et udtryk for "hedging"? Korolev (2019) påpeger, at nuværende definitioner sammenblander "balancering", "bandwagoning" og "hedging", hvilket udvider begrebet så meget, at det bliver empirisk umuligt at skelne mellem "hedging" og andre former for alliance-adfærd.

Derfor har vi valgt at anvende et analytisk "hedging"-begreb oprindeligt formuleret af Cheng-Chwee Kuik (2021: 302), hvor vi opstiller tre kriterier for "hedging":

- a) en insisteren på ikke at vælge side for derved ikke at binde sig til rigide alliancer
- b) forsøg på at føre modsatte eller modstridende foranstaltninger for at sprede risiko på tværs af politikområder (sikkerhedsmæssige, politiske eller økonomiske)
- c) forsøg på at kultivere alternativer at falde tilbage på (at holde alle døre åbne)

Med disse kriterier som analytiske redskaber vil vi undersøge, i hvilken grad Færøernes politik over for Rusland i perioden fra 2014-2025 er kendetegnet ved disse tre faktorer.

På trods af ovenstående kritik kan ”hedging” udgøre en værdifuld teoretisk ramme for at forstå Færøernes navigation mellem Rusland og Vesten, fordi Færøerne må balancere forskellige økonomiske og sikkerhedspolitiske interesser i en tid præget af stormagtsrivalisering og geopolitisk usikkerhed i Nordatlanten og Arktis. Men anvendelsen af ”hedging”-begrebet kræver også modifikationer, fordi vi anvender begrebet på en ikke-statslig aktør med begrænset suverænitet inden for rammerne af rigsfællesskabet. Derfor er Færøernes udenrigspolitiske manøvrerum begrænset til sektorspecifik autonomi på overtagne sagsområder (i denne kontekst handel og fiskeri), da udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik er danske sagsområder. Med den nuværende konstitutionelle virkelighed vil Danmark altid udgøre et mellemniveau mellem Færøerne og verden. At anvende ”hedging” som teoretisk redskab i analysen af en ikke-statslig aktør kan samtidig være et originalt bidrag til den eksisterende litteratur om ”hedging” og alliancemæssig adfærd i international politik.

I denne artikel analyserer vi færøsk udenrigspolitik i tiden fra 2014 til 2025. Vi kombinerer en beskrivelse af de vigtigste udenrigspolitiske begivenheder i perioden med en dokumentanalyse af fire udenrigspolitiske redegørelser, samt udvalgte debatter i Lagtinget. I 2008 fik Færøerne for første gang en minister med ansvar for udenrigsanliggender, og siden har Færøernes udenrigspolitik fire gange været til debat i Lagtinget med udgangspunkt i en redegørelse udarbejdet og præsenteret af landsstyret (Uttanríkisráðið, 2010; Løgmannsskrivstovan, 2014; UVMR, 2019; UMMR, 2021). Udover disse redegørelser analyserer vi også en førstebehandling af et nyt lovforslag om udvidede sanktioner mod Rusland og Belarus, som fandt sted den 28. august 2025.

Hvordan en ikke-statslig, men statslignende aktør praktiserer ”hedging”

I følgende analyse vil vi anvende de tre ovenstående komponenter i begrebet ”hedging” for at undersøge, i hvilken grad Færøernes førte politik over for Rusland kan klassificeres som udtryk for ”hedging”.

Insisteren på ikke at vælge side eller binde sig til rigide alliancer

Som nævnt i introduktionen valgte Færøerne ikke at følge EU's linje og iværksætte sanktioner mod Rusland efter annekteringen af Krim i 2014. Denne kurs er præcist indfanget i følgende citat af den daværende færøske lagmand Kaj Leo Holm Johannesen: "Færøerne er ikke en del af EU, og vi bakker ikke op om sanktionerne [mod Rusland]. Vi er nødt til at varetage den færøske eksportindustri's interesser og styrke handelsforbindelserne med Rusland" (oversat af forfatterne) (Mikkelsen, 2014). Færøerne undlod dermed at binde sig til EU's linje, fordi økonomiske interesser vejede tungere, og som nævnt i introduktionen gik Færøerne endda i den modsatte retning med etableringen af et færøsk repræsentationskontor i Moskva og bestræbelser på en frihandelsaftale med Den Eurasiske Økonomiske Union. I forlængelse heraf udtrykte den færøske lagmand i marts 2014 beklagelse over anvendelsen af militær magt og understregede håbet om en diplomatisk løsning: "Det er selvfølgelig altid beklageligt, når militær magt bliver brugt til at opnå politiske mål. Landsstyret håber fortsat, at konflikten mellem Rusland og Ukraine bliver løst diplomatisk..." (oversat af forfatterne) (Johannesen, 2014). Denne tilgang kom også til udtryk i den udenrigspolitiske redegørelse udarbejdet af landsstyret i april samme år. Her blev der lagt vægt på at bevare et godt samarbejde med Rusland med henblik på stabile markedsmuligheder for færøske virksomheder (Løgmannsskrivstovan, 2014). Samtidig fremgår det, at konflikten mellem Rusland og Ukraine efter landsstyrets vurdering måtte løses diplomatisk, hvilket også indebar, at man ikke støttede sanktioner mod Rusland (Mikkelsen, 2014). Handelsinteresser vejer således tungt, og konflikten vurderes ikke at udgøre nogen direkte sikkerhedspolitisk trussel mod Nordatlanten: "Det arktiske område [er] fortsat ikke [...] et sikkerhedspolitisk spændingsområde" (oversat af forfatterne) (Løgmannsskrivstovan, 2014: 6). Denne vurdering muliggør, at økonomiske hensyn prioriteres over sikkerhedspolitiske hensyn.

Det er værd at bemærke, at landsstyret flere gange (2010, 2014 og 2019) fremhæver, at sikkerheds- og forsvarspolitik er danske anliggender, hvilket både begrænser Færøernes egne handlemuligheder og skaber rum for at nedtone ansvaret for de sikkerhedspolitiske konsekvenser af den færøsk førte handels- og fiskeripolitik. Med andre ord kan det være belejligt, at det sikkerhedspolitiske ansvar ligger i København, mens det handels- og fiskeripolitiske ansvar ligger på Færøerne. I forhold til sortlistede russiske skibe i færøsk farvand blev det også påpeget flere gange under førstebehandling af lovforslaget om udvidede sanktioner mod Rusland, at retsvæsenet er dansk sagsområde. Med andre ord fremgik det i august 2025, at færøske politikere insisterede på "ikke at vælge side eller binde sig til rigide alliancer" på trods af ønsket om større ansvar på det sikkerhedspolitiske område. I debatten om udvidede sanktioner mod Rusland i august 2025 ses en særegen dynamik mellem substat og centralmagt, hvor flere færøske politikere påpeger en særlig dansk bevisbyrde, hvis Færøerne fortsat skal følge EU's linje. Som tidligere udenrigsminister og tidligere leder af det konservative folkeparti, Fólkaflokkurin, Jørgen Niclasen udtalte i Lagtinget:

”Hvis der er noget mistænkeligt ved et bestemt skib eller skibe, så har vi på Færøerne et dansk politi, som har pligt til at undersøge det; de har endda det danske militær sejrende rundt omkring os, som kunne hjælpe dem med at undersøge det; vi har en dansk anklagemyndighed, som kan rejse tiltale, og vi har en dansk dømmende magt, som kan fælde dom” (oversat af forfatterne) (Niclasen, 2025)

”paradiplomatisk hedging” beskriver den situation, hvor en ikke-suveræn aktør nærmest fraskriver sig ansvaret for den førte fiskeripolitik og sender ansvaret videre til rigsmyndighederne, som har en bevisbyrde at løfte

Vi bevidner her en anden form for ”hedging”, som den eksisterende litteratur ikke behandler, fordi den eksisterende litteratur behandler suveræne stater med fuldt ansvar for alle politiske sagsområder. Ovenstående citat illustrerer, hvordan en ikke-statslig aktør kan vende sig imod et lovforslag med henvisning til, at moderstaten har ansvaret – ikke kun for udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, men også for politi, retsvæsen og domstole. Derfor må de danske rigsmyndigheder levere konkrete beviser om sortlistede russiske skibe, hvis Færøerne skal skifte kurs overfor Rusland. Vi kunne måske kalde denne tilgang for ”paradiplomatisk hedging”, hvor en ikke-suveræn aktør legitimerer den førte fiskeripolitik og sender ansvaret videre til rigsmyndighederne, som har en bevisbyrde at løfte.

I samme parlamentariske behandling fremhævede flere politikere fra både regering og opposition, at EU ikke er Færøernes ven, og at Færøernes nationale interesser ikke harmonerer med EU’s eller Danmarks interesser. Debat-ten i Lagtinget i slutningen af august illustrerede altså med stor tydelighed, at EU-boykotten fra 2013 har sat sine dybe spor i færøsk udenrigspolitisk tænkning. Et eksempel er den socialdemokratiske regeringspolitiker og formand i det udenrigspolitiske udvalg Bjarni Hammer:

”Dette kan få store konsekvenser for vores økonomi, som på forhånd er hårdt presset (...) alle husker makrelkonflikten, da Færøerne blev boykottet af de samme, som nu forsøger at lægge pres på Færøerne (...) med et eneste formål, som var at knuse den færøske økonomi (...) Danmark lod også stå til og nægtede færøske skibe at komme i havn” (oversat af forfatterne) (Hammer, 2025)

Igen ser vi en dyb modstand imod at binde sig til EU’s eller Danmarks linje, som ræsonnerer med ”hedging”-begrebets modvilje imod at vælge side og binde sig til faste alliancer.

Udviklingen efter februar 2022 er kendetegnet ved et brud med den tidligere ruslandspolitik fra 2014 og en tilnærmelse til EU og NATO. Ruslands fuldskala-invasion af Ukraine i 2022 medførte øget folkelig opbakning til NATO blandt færøske vælgere (Skorini, 2024), og som nævnt har Færøerne vedtaget

EU's sanktionspakker. I 2024 vedtog Færøerne for første gang nogensinde en ny, national sikkerhedspolitik, som fastslår, at sikkerhedspolitisk samarbejde skal foregå på et civilt grundlag, men også inden for rammerne af NATO og i tæt samarbejde med vestlige allierede (UVMR, 2024). I forlængelse heraf har Færøerne underskrevet en partnerskabsaftale med USA i 2020 (Government of the Faroe Islands, 2020) og et såkaldt "Memorandum of Understanding" med EU i 2024 (Memorandum of Understanding, 2024). Men fiskeriaftalen med Rusland er samtidig blevet forlænget hvert år fra 2022 til 2025, og færøsk udenrigspolitik kan derfor forstås som et forsøg på at balancere økonomiske interesser i øst med sikkerhedspolitiske og økonomiske interesser forankret i vesten, EU og NATO.

Modsatrettede eller modstridende tiltag

Andre dele af vores datagrundlag peger også i retning af en ambivalens eller konflikt i færøsk udenrigspolitisk tænkning, som har medført modstridende tiltag overfor Rusland. I landsstyrets redegørelse fra 2019 bliver Rusland, Kina og USA omtalt som "vigtige markeder", mens Europa bliver beskrevet som en "allieret": "Som europæisk nation har den færøske kultur og værdier deres oprindelse i den europæiske arv" (UVMR, 2019: 13). Denne holdning blev også formuleret af den færøske minister for udenrigsanliggender, Sirið Stenberg fra selvstændighedspartiet Tjóðveldi, i det færøske parlament i slutningen af august 2025: "Den færøske udenrigspolitik har handlet om (...) at man har en aftale (med Rusland, red.), men man er samstemmig med Europa og vil følge de eksisterende sanktioner" (oversat af forfatterne) (Stenberg, 2025). Denne ambivalente linje – hvor man både vil være en god vestlig allieret og samtidig samarbejde med Rusland – kan tjene som eksempel på modstridende tiltag, hvor man samarbejder og fordømmer på samme tid.

Denne linje er dog blevet sværere at opretholde i takt med, at russiske skibe i højere grad bliver betragtet som en sikkerhedspolitisk trussel. Fiskeriaftalen med Rusland giver 28 russiske skibe licens til at fiske i færøsk farvand, og den færøske lagmand har flere gange udtrykt sin modstand imod, at Rusland har brugt Færøerne som en central for hele sin flåde i Nordatlanten (FM1, 2023). På trods af fiskeriaftalen indførte landsstyret derfor i juli 2022 en begrænsning af russiske fartøjers adgang i de færøske havne, hvor kun skibe direkte tilknyttet fiskeriaftalen havde adgang (UVMR, u.å.). Denne linje er et eksempel på "hedging"-begrebets pointe om modstridende tiltag, hvor man både samarbejder og fordømmer, indgår aftaler og på samme tid indfører nye begrænsninger. Dette relative havneforbud følger heller ikke EU's politik om, at ingen russiske skibe kan anløbe europæiske havne. En dobbelthed der også afspejles i regeringens retorik. Som minister for udenrigsanliggender, Sirið Stenberg, udtalte i Lagtinget i august 2025: "På den ene side har du det erhvervsmæssige hensyn [...] og på den anden side et sikkerhedshensyn for os; og det er ikke altid, at de hensyn harmonerer. [...] Vi følger sanktionerne – på vores måde" (oversat af forfatterne) (Stenberg, 2025). At følge EU's sanktioner "på vores måde" illustrerer Færøernes insisteren på at finde sin egen vej og navigere i henhold til egne interesser.

Forsøg på at kultivere alternativer at falde tilbage på

Et tredje element i ovenstående definition af ”hedging” er forsøget på at sikre sig alternativer at falde tilbage på, når eller hvis en dør lukkes. Dette har været en hovedprioritet for skiftende færøske regeringer, ikke mindst fordi Færøerne er en lille åben økonomi, hvor man eksporterer næsten alle færøsk producerede varer, og importerer næsten alle de varer, man forbruger. På basis af det anvendte materiale synes EU’s boykot fra 2013 at have sat sig dybe spor og styrket Færøernes incitament til at kultivere mangfoldige handelspolitiske relationer. Boykotten lægger sig også i forlængelse af andre historiske oplevelser af den akutte, traumatiske slags, som både industri og politikere er meget bevidste om – for eksempel den store økonomiske krise i 1990’erne, men også da laksesygdommen ILA i perioden 2003-2006 reducerede lakseopdræt til en fjerdedel og trak tæppet væk under opdrætsindustrien (Umhvørvis- og vinnumálaráðið, 2020). Særligt i årene efter 2013 blev det russiske marked aktivt dyrket som noget at falde tilbage på, hvis adgangen til EU-markedet igen skulle forsvinde. I landsstyrets udenrigspolitiske redegørelse fra 2019 erkender man sin favorable position på det russiske marked på grund af konflikten mellem øst og vest, og for at fastholde sin konkurrenceevne er en frihandelsaftale nødvendig, hvis relationerne mellem Rusland og Vesten normaliseres:

”I de senere år har handlen med Rusland for alvor taget fart og er blevet mangedoblet. En af årsagerne til dette er de geopolitiske forhold mellem øst og vest, som Færøerne har ringe indflydelse på. Den russiske besættelse af dele af Ukraine i 2014 øgede i betydelig grad spændingerne mellem Rusland og bl.a. EU og USA. Dog er der stadig meget handel mellem parterne – med undtagelse af fødevarer – og der er også aktivt diplomatisk samarbejde. Hvis forholdene på den globale politiske scene ændrer sig, og Ruslands handelstiltag mod fødevarer fra de fleste vestlige lande bliver ophævet, kan en frihandelsaftale med Færøerne være med til fortsat at sikre konkurrenceevnen på det russiske marked” (oversat af forfatterne) (UVMR, 2019: 11).

Dette citat er et klart udtryk for økonomisk ”hedging”, hvor man søger flere markeder og handelspolitisk diversitet. Som det er formuleret i landsstyrets redegørelse fra 2021: “Som en åben økonomi prioriterer Færøerne økonomisk og handelsmæssigt samarbejde højt. Økonomisk vækst er en forudsætning [...] for samarbejde, der rækker ud over landets grænser” (oversat af forfatterne) (Uttanríkis- og Mentamálaráðið, 2021: 3). Færøerne har i samme periode forsøgt at kultivere sine handelsrelationer med andre ikke-vestlige aktører, herunder Brasilien og Kina (UVMR, 2025a, 2025b). Disse nye initiativer indikerer en bevidst strategi for at minimere risikoen ved at være for ensidigt orienteret mod ét marked eller én blok. Denne tankegang blev præcist formuleret af den færøske regeringspolitiker fra selvstændighedspartiet Tjóðveldi, Annika Olsen, som også sidder i Lagtingets udenrigspolitiske udvalg: ”Færøerne har ikke råd til at spille med musklerne og kappe vigtige, udenrigspolitiske samarbejder uden at have noget at sætte i stedet for” (oversat af forfatterne) (Olsen, 2025). Dette citat illustrerer betydningen af økono-

misk sikkerhed i enhver færøsk udenrigspolitisk strategi, hvor man hele tiden forsøger at have noget falde tilbage på. Og ifølge denne økonomiske logik bliver signalerne til omverdenen sekundære.

Ikke-statslige aktører og allianceteori

Denne analyse af Færøernes udenrigspolitik i perioden fra 2014-2025 viser, at Færøernes politik over for Rusland og omverdenen indeholder klare elementer af en "hedging"-strategi. Alle tre nøglekriterier identificeret i den teoretiske ramme – insisteren på ikke at vælge side, modsatrettede tiltag og kultivering af alternativer at falde tilbage på – er synlige i vores datamateriale. Den færøske tilgang eksemplificerer, hvordan små, ikke-statslige aktører kan navigere i komplekse geopolitiske spændinger, og hvordan de på samme tid forsøger at opretholde både økonomiske interesser og sikkerhedspolitiske alliancer.

Det undersøgte materiale understøtter således de tre analytiske kriterier for "hedging"-adfærd. For det første undgik Færøernes regering at tage parti og opretholdt en neutral position vis-à-vis Rusland, efter at Rusland havde annekteret Krim-halvøen i 2014. Dermed nægtede regeringen i Tórshavn at deltage i EU's sanktioner og undgik de russiske modsanktioner, som blandt andet omfattede europæiske madvarer. Eksporten til Rusland var derfor støt stigende i denne periode og udgjorde på et tidspunkt en tredjedel af Færøernes samlede eksport.

Færøerne har for det andet gennemført modstridende foranstaltninger på tværs af politiske områder ved at opretholde en vestlig sikkerhedsalliance gennem NATO-medlemskab og partnerskaber med USA/EU samtidig med, at Færøerne styrkede sine økonomiske forbindelser med Rusland gennem øget fiskeeksport og forfølgelsen af en frihandelsaftale. Færøerne kursskifte i 2022 illustrerer, at manøvrerummet for "hedging" indskrænkes, når den geopolitiske rivalisering mellem stormagter intensiveres. Færøerne vedtog EU's sanktioner mod Rusland, men også denne nye politik indeholdt ambivalens. Fiskeriaftalen blev opretholdt, men samtidig indførte man begrænsninger af russiske skibe i færøske havne.

For det tredje fungerede det russiske marked som en bevidst reservemulighed eller "fall-back position" i lyset af den traumatiske EU-bojkot i 2013. Perioden 2022-2025 markerer et kritisk vendepunkt, hvor nye EU-sanktioner rettet mod navngivne russiske virksomheder med adgang til færøske farvande har presset "hedging"-strategien til sine grænser. Spørgsmålet i 2025 er nu, om Færøerne har nået en grænse, hvor en udvidelse af sanktionerne mod Rusland kan betyde afslutningen på årtiers fiskeripolitisk samarbejde.

Dette casestudie bidrager til "hedging"-teorien og det bredere studie af international politik ved at demonstrere, hvordan ikke-statslige aktører med begrænset suverænitet kan anvende "hedging"-strategier. Rigsfællesskabets juridiske rammer specificerer, at Færøernes udenrigspolitiske kompetencer er begrænsede til overtagne sagsområder som for eksempel handel og fiskeri,

mens sikkerhedspolitikken forbliver under dansk kontrol. Men lige præcis sådanne begrænsninger er også noget, som Færøerne har udnyttet, f.eks. i diskussionen om de sortlistede russiske skibe. Her har færøske politikere snildt påpeget, at både sikkerhedspolitikken og retspolitikken er Danmarks ansvar, og derfor må danske myndigheder komme med beviser på sabotage, spionage eller andre former for hybrid krigsførelse, hvis Færøerne skal skifte kurs. Den færøske erfaring illustrerer i sidste ende både mulighederne og begrænsningerne ved småstaters og ikke-statslige aktørers ”hedging” i en tid med fornyet stormagtsrivalisering. I 2025 står vi dog midt i en uafsluttet proces og kan derfor ikke drage nogle endelige konklusioner om, hvorvidt Færøerne har nået en grænse for sit årelange samarbejde med Rusland, hvorfor det også er relevant fortsat at følge denne case.

Note

- 1 Dele af denne analyse bliver også præsenteret i artiklen “Balancing Alliance Commitments and Economic Dependence: Faroese-Russian Relations in an Era of Great Power Rivalry” publiceret i *Arctic Yearbook* på engelsk (december 2025) af samme forfattere.

Referencer

- Bueger, C. og Wivel, A. (2018), “How do small island states maximize influence? Creole diplomacy and the smart state foreign policy of the Seychelles”, *Journal of the Indian Ocean Region*, 14(2): 170–88. doi: 10.1080/19480881.2018.1471122.
- Ciorciari, J.D. og Haacke, J. (2019), “Hedging in international relations: an introduction”, *International Relations of the Asia-Pacific*, 19(3): 367–74. <https://doi.org/10.1093/irap/lcz017>.
- Council of the European Union (2024), “Council Regulation (EU) 2024/2642 of 8 October 2024 concerning restrictive measures in view of Russia’s destabilizing activities”, EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/2642/oj/eng>.
- Council of the European Union (2025), “Council Implementing Regulation (EU) 2025/965 of 20 May 2025 implementing Regulation (EU) 2024/2642 concerning restrictive measures in view of Russia’s destabilizing activities”, EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32025R0965&qid=1747809599713>.
- European Commission (2013), “Commission adopts trade measures against Faroe Islands to protect the Atlantic-Scandian herring stock”, European Commission. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_13_785.
- Gonzalez Pujol, I. (2024), “Theorising the Hedging Strategy: National Interests, Objectives, and Mixed Foreign Policy Instruments”, *All Azimuth: A Journal of Foreign Policy and Peace*, 13(2): 193–214. <https://doi.org/10.20991/allazimuth.1480020>.
- Hagstova Føroya (2025), *Útflutningur av vørum*, <https://hagstova.fo/fo/buskapur/uttanlandshandil-vid-vorum/utflutningur-av-vorum>.
- Hammer, B. (2025), “Røða.” 1. viðgerð LM-001/2025 Úppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um avmarkandi tiltøk í sambandi við atgerðir móti Ukraina (Víðkaðar heimildir at seta onnur avmarkandi tiltøk í verk í sambandi við hybridhóttanir o.a.). www.logting.fo/mal/mal/?id=11218.
- Handel, M.I. (1990), *Weak States in the International System*, London: Frank Cass & Co.
- Ingebritsen, C. (2002), “Norm Entrepreneurs: Scandinavia’s Role in World Politics”, *Cooperation and Conflict*, 37(1): 11–23. <https://doi.org/10.1177/001083670203701689>.
- Korolev, A. (2019), “Shrinking room for hedging: system-unit dynamics and behavior of smaller powers”, *International Relations of the Asia-Pacific*, 19(3): 419–52. <https://doi.org/10.1093/irap/lcz011>.
- Kuik, C.-C. (2021), “Getting hedging right: a small-state perspective”, *China International Strategy Review*, 3(2): 300–15. <https://doi.org/10.1007/s42533-021-00089-5>.
- Kuik, C.-C. (2024), “Explaining Hedging: The Case of Malaysian Equidistance”, *Contemporary Southeast Asia*, 46(1): 43–76.
- Lake, D.A. (2009), *Hierarchy in International Relations*, Columbia University Press.

- Lim, D.J. og Cooper, Z. (2015), "Reassessing Hedging: The Logic of Alignment in East Asia," *Security Studies*, 24(4): 696–727. <https://doi.org/10.1080/09636412.2015.1103130>.
- Løgmansskrivstovan (2014), "Uttanríkispolitiskfrágreiðing: Týðningarmestu málini," Løgmansskrivstovan. <https://lms.cdn.fo/media/6304/uttanrikispolitisk-fragreiðing.pdf?s=AhhzADNB01jwjGahcNXg9eRLM10>.
- "Memorandum of Understanding between the Eurasian Economic Commission and the Government of the Faroe Islands" (2018), https://docs.eaeunion.org/upload/iblock/24d/mgoqzjucy8947z8bpyahox32fjmji-h4y/ms_06092018_doc.pdf.
- Mikkelsen, L. (2014), *Samráðingarnar við Russland neyðugar, Kringvarp Føroya*. <https://kvf.fo/netvarp/uv/2014/09/06/samringarnar-vi-russland-eru-neyugar>.
- Niclasen, J. (2025), "Røða." 1. viðgerð LM-001/2025 Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um avmarkandi tiltøk í sambandi við atgerðir móti Ukraina (Viðkaðar heimildir at seta onnur avmarkandi tiltøk í verk í sambandi við hybridhóttanir o.a.). <https://www.logting.fo/mal/mal/?id=11218>.
- Nye, J.S. (2004), *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, New York: PublicAffairs.
- Olafsson, Á. (2025), "Fiskimark og landgrunskrøv: Úr Akrabergi og tvørtur um ta bretsku kravlinjuna" i R. Winter Poulsen o.a., red. *Heimsins nalvi: Føroyskur uttanríkispolitikkur í fjóðringsöld*. Tórshavn: Fróðskapur.
- Olsen, A. (2025), "Røða." 1. viðgerð LM-001/2025 Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um avmarkandi tiltøk í sambandi við atgerðir móti Ukraina (Viðkaðar heimildir at seta onnur avmarkandi tiltøk í verk í sambandi við hybridhóttanir o.a.). www.logting.fo/mal/mal/?id=11218.
- Pedersen, R. (2023), "Small states shelter diplomacy: Balancing costs of entrapment and abandonment in the alliance dilemma," *Cooperation and Conflict*, 58(4): 441–59. <https://doi.org/10.1177/00108367231164497>.
- Redder, H. (2018), *Mens Danmark er i ophedet konflikt med Putin, går Færøerne den modsatte vej*. <https://nyheder.tv2.dk/politik/2018-06-04-mens-danmark-er-i-ophedet-konflikt-med-putin-gaar-faeroerne-den-modsatte-vej>.
- Schweller, R.L. (1994), "Bandwagoning for Profit: Bringing the Revisionist State Back In," *International Security*, 19(1): 72–107. <https://doi.org/10.2307/2539149>.
- Skorini, H. í o.a. (2024), "From Crimea to Kyiv: Mapping Faroese-Russian Relations." Department of History and Social Sciences, University of the Faroe Islands. <https://gransking.cdn.fo/savn/dox15agb/policy-brief-faroe-islands-and-russia.pdf?s=Ezjcx5qB6dG3w0GdiYAN-5j2zU>.
- Skorini, H. í (2024), "Mapping Public Opinion in the Faroe Islands on Security and Foreign Affairs," Department of History and Social Sciences, University of the Faroe Islands. <https://setur.cdn.fo/savn/h3ed21pv/kas-final-report-2024.pdf?s=Wi3jimvt27rB134zakkbTMtkIxs>
- Snyder, G.H. (1997), *Alliance politics*, Cornell University Press.
- Stiles, K.W. (2018), *Trust and Hedging in International Relations*, Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Tessman, B.F. (2012), "System Structure and State Strategy: Adding Hedging to the Menu," *Security Studies*, 21(2): 192–231. <https://doi.org/10.1080/09636412.2012.679203>.
- Thorhallsson, B. (2018), "A small state in world politics: Iceland's search for shelter," *Veftímaritið Stjórnmal og stjórnsýsla*, 14(1): 61–82. <https://doi.org/10.13177/ir-pa.a.2018.14.1.3>.
- Thorhallsson, B. og Steinsson, S. (2018), "A theory of shelter," i *Small States and Shelter Theory - Iceland's External Affairs*, Routledge.
- UMMR – Uttanríkis- og mentamálaráðið (2021), "Frágreiðing um úrvald uttanríkismál." <https://www.logting.fo/documents/47615>.
- Umhvørvis- og vinnumálaráðið (2020), "Frágreiðing til Løgtingið um alivinnuna." www.logting.fo/documents/46011.
- UVMR – Uttanríkis- og vinnumálaráðið (2019), "Uttanríkispolitisk frágreiðing." <https://landsstyri.cdn.fo/savn/12377/f-8-18-fragreiðing.pdf?s=hE96Ift-no99AZb6Rsture1m6H4w>.
- Uttanríkisráðið (2010), "Frágreiðing um uttanríkispolitik Føroya – Altjóða raðfestingar Føroya." <https://landsstyri.cdn.fo/savn/10387/fragreiðing-um-uttanrikispolitikk-altjoda-raðfestingar-føroya-2010.pdf?s=Lrn-rnIQHpWQ9OJl1LHxC1xyMRA>.
- UVMR – Uttanríkis- og vinnumálaráðið (ingen dato), "Avmarkandi tiltøk og havnastongsul fyri skip, sum sigla undir russiskum flaggi" <https://www.uvmr.fo/fo/arbeidsoeki/uttanrikisvidurskifti/kunngerd-um-avmarkandi-tiltoek-i-sambandi-vid-atgerdir-moti-ukraina/avmarkandi-tiltoek-og-havnastongsul-fyri-skip-sum-sigla-undir-russiskum-flaggi>.
- Walt, S.M. (1987), *The origins of alliance*, Cornell University Press.
- Waltz, K.N. (1979), *Theory of International Politics*, Addison-Wesley Publishing.
- Загорье, Д. (2025), *Россия предъявляет рыбный ультиматум Норвегии*, *The Barents Observer*. <https://ru.thebarentsobserver.com/rossia-predavlaet-rybnyj-ultimatum-norvegii/435734>.